

Туристичні віхи

Чи надбає Ніжин національного культурного обличчя? Це питання непокоїть тих моїх інтелігентних земляків, які простір нашого міста сприймають не в географічному вимірі, а як власну долю. І в них неймовірно сильно відчуття його духовного середовища.

Містом 17-ти храмів назвала Ніжин редакційна колегія науково-популярного ілюстрованого журналу Міністерства культури України «Пам'ятки України», присвятивши йому весь № 7 за липень 2013 року. У такий спосіб відомі науковці підтримали створення в Ніжині історико-культурного заповідника.

Ця ідея виношується вже понад 20 років. Місто налічує 117 пам'яток архітектури (а це у півтора рази більше, ніж в обласному центрі Чернігові), 72 пам'ятки історії та 12 пам'яток монументального мистецтва, зокрема збереглося 17 храмів і кількадесят кам'яниць (мурованих будинків) XVIII століття, що є великою рідкістю на Лівобережжі.

Радянська влада спеціальними табличками декларувала охорону історичних пам'яток, а при цьому безкарно знищувала їх. І в часи новітньої української незалежності міська влада роздавала заповідні землі під торговельні забудови, дбаючи про власний зиск, а не про пам'ять поколінь. Тому, очевидно, і затягнувся процес створення заповідника. Депутати міської ради різних каденцій час від часу обговорюють його статус: державний, обласний чи місцевого значення... А раптом комусь із них захочеться поставити черговий кіоск біля якогось пам'ятника, і цього не можна буде зробити без дозволу чиновника з Києва. А чи ж потягне міський бюджет з його постійними драми утримання заповідника?

У тисячолітній історії Ніжина виступили події, які яскраво відображають менталітет української нації: усвідомлення самоцінності власної особистості, миролюбність, зваженість, тонке відчуття гармонії. Волелюбне козацтво залишило про себе споми бароковим Миколаївським собором, зведеним у XVII столітті коштом ніжинських полковників Золотаренків. Ця унікальна святиня надихала на творчість багатьох видатних українців: Миколу Гоголя, Аполлона Мокрицького, Капітона Павлова, Марію Заньковецьку, Миколу Самокиша, Сергія Шишка, чия життя і творчість пов'язані з Ніжином.

Провісництво XVIII-XIX століття розквітли іншими перлинами: церквою Всіх Святих, Благовіщенським монастирем, церквою Воз-

НІЖИНСЬКИМИ СЛІДАМИ ГЕНІЇВ

движення Чесного Хреста, церквою Іоанна Богослова, аура котрих наповнена дияніями таких визначних особистостей, як первосвященний ієрарх Стефан Яворський, співак Федір Стравинський, мореплавець Юрій Лисянський, подвижник православної віри грек Іван Тернавіот... Року 1820-го відкрили Гімназію вищих наук князя Безбородька, яка перетворилася на теперішній державний університет імені Миколи Гоголя. Його студенти, науковці користуються бібліотекою, подарованою онуком засновника цього навчального закладу О. Кущельовим-Безбородьком. У колишньому купецькому клубі функціонує Музей рідкісної книги, де представлено чимало раритетів. Про діяльність грецької колонії в Ніжині нагадують Михайлівська церква й церква Всіх Святих.

Але ж суворому старшині з'ясували, що шапочка вкриває голову генія України, і в якому б убранні не був Шевченко, він, зайшовши до клубу, робить останню честь і шанобу».

У цьому ж приміщенні, як сповідає музейна афіша, у п'ятницю 24 лютого 1912 року Ніжинським українським драматичним гуртком буде поставлена «Наймичка», драма у п'яти діях Карпенка-Карого, з участю Марії Костянтинівни Заньковецької — майбутньої першої народної артистки України, чий 160-літній ювілей припав на 2014 рік. Рецензентів творчості видатної акторки відзначали, що вона на сцені виразила біль української нації так само глибоко, як Шевченко у слові. І це дає нам право написати ці видатні українські імена на одному пам'ятному знаку у скверіку Лисянського.

Цю пропозицію два роки тому не почув оргкомітет із підготовки та відзначення заходів з нагоди 200-ліття від дня народження Т. Г. Шевченка. Зате пунктом 10 записав: «Провести ремонтні та реставраційні роботи з благоустрою і впорядкування об'єктів, пов'язаних з ім'ям Т. Г. Шевченка протягом 2013-2014 років». Чиновники публічно обіцяли знести старі будівлі колишньої автостанції біля Спасо-Преображенської церкви. Але тільки місцевий осередок Всеукраїнського об'єднання «Свобода» прибрав тут сміття.

Кобзареві святею називають у Ніжині Спасо-Преображенський храм, збудований 1757 року. Бурхливе ХХ століття позначилося на його долі. У 1924-му тут правила службу Божу громада Української Православної Автокефальної Церкви. Після розправи в 1930-х роках над автокефалістами добралися й до самого храму. Тоді було знищено дзвіницю, пізніше — теплу церкву.

1998-го церквою почала опікуватися громада Української Православної Церкви Київського патріархату. 2002 року її підтримали Голова Верховної Ради України Іван Плющ і мер Києва Олександр Омельченко. Над храмом засяяли нові бани з хрестами. З того часу реставрація припинилася. Лише за кошти вірян зробили дах і вікна.

Тут 17 травня 1861-го відбулася велелюдна панahiда на останньому шляху Тараса Шевченка в Україну. Про це читаємо у спогадах М. Білецького, Л. Глібова та В. Толбіна.

Зустріч траурної коліснички в Ніжині була надзвичайно врочистою. Біля застави на Московській вулиці зібралися представники ніжинської інтелігенції. Ремісники з розгорнутими корогвами й цеховими знаками, студенти Ліцею та гімназистки. Колісничку з труною великого поета, котру супроводжували його земляки Лазаревський і Честавіський, провезли Московською вулицею в огорожу церкви.

Після панahiди, яку відправили на церковному майдані ніжинській священики, студенти прикрипили до віка труни вінки і квіти. Церковна процесія проваджала труну через усе місто по Гоголівській та Київській (тепер Шевченка) вулицях до самої застави в напрямку Києва.

1991 року на спомин про цю сумну подію ніжинці встановили біля Спасо-Преображенського храму пам'ятний знак. А в парку відпочинку імені Тараса Шевченка — пам'ятник великому українцеві скульптора Олександра Скобликова. Це було зроблено у ініціативу громадськості, а саме — Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, яке тоді в Ніжині очолював Микола Шкурко. Його підтримали міська рада й особисто голова виконкому Анатолій Романченко. Трудові колективи перераховували односторонній заробіток на спорядження пам'ятника, а організатором робіт виступили саме чиновники.

Аби привернути увагу влади і громадськості до Кобзареві церкви, міський осередок «Просвіти» та фірма «Сяйво» час від часу запрошують до церковних стін відомих українських кобзарів, капели бандуристів. Щорічно православні Київського патріархату служать тут панahiду по Тарасу Шевченку. Приходять сюди й чиновники, аби покласти квіти і висловити пошану до українського генія.

Наприкінці 2015 року Микола Шкурко, вже як голова Ніжинської міськрайнової організації «Благодійний фонд «Ніжен», зніщовав зустріч громадськості з міським головою Анатолієм Лінником, де порушив названі вище проблеми. З почутого нас усіх порадувало, що виконавча влада активно шукає фахівця, котрий займе посаду заступника міського голови — головного архітектора міста з наданням йому відповідної заробітної плати й житла. Надіємося, що така особа оцінить культурно-історичну цінність Ніжина і прислухається до думки громади.

Тим часом Микола Шкурко зробив заяву про те, що «Ніжен» збирає кошти на реставрацію Спасо-Преображенської церкви і фірма «Сяйво» робить перший внесок — 100 тисяч гривень. **Називаємо координати для всіх охочих: Благодійний фонд «Ніжен», код ЄДРПОУ: 26226820. Адреса: 16608, Чернігівська обл., м. Ніжин, вул. Московська, 7-А.** Поточний рахунок: 26005051416604. Банк: ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» в м. Чернігів, МФО 353586. Призначення платежу: благодійна допомога на реставрацію церкви. Без ПДВ.

Хай це буде початком великої патріотичної справи для всіх, хто називає себе українцем, у рік 155-річчя з дня смерті Тараса Григоровича Шевченка і перевезення його тіла з Петербурга до Канева.

Надія ОНИЩЕНКО, член Національної спілки журналістів України
Кожак Олена ІВАНІЦЬКО

«ЕСТЕТИКА БУТТЯ»
Романа та Євгена СИЛКІВ

Вернісаж

У Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка відбувся вернісаж живописних і графічних робіт «Естетика буття» доцентів кафедри теорії та методики мистецького навчання Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, братів-близнюків Романа і Євгена СИЛКІВ.

Роман та Євген — чернігівці. Захоплення малюванням виникло ще в дитинстві, коли найліпшим заняттям для них стало змальовування улюблених мультиплікаційних героїв. Брати закінчили міську художню школу й Чернігівський педінститут за спеціальністю «Початкове навчання. Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво». Залишилися працювати у вузі як викладачі і майбутні науковці, а згодом (Роман у 2011-му, Євген — у 2012 році) захистили кандидатські дисертації та отримали науковий ступінь кандидатів педагогічних наук.

Художники займаються живописом і графікою більше 14 літ. Першу картину — ікону святого Миколая Чудотворця — вони створили у 2005 році на прохання своєї бабусі, що мешкає в Киселівці Чернігівського району. Місцевий священик освятив ікону, а пізніше попросив художників розписати в сільській церкві стіни під стелею.

Викладацька, наукова та творча діяльність братів тісно пов'язана з образотворчим мистецтвом. На виставці «Естетика буття» представлено 20 живописних робіт, виконаних у техніці олійного живопису, графіки й у стилі поп-арт. Головними художніми образами картин є краса навколишньої природи, людей та речей. Розмаїття жанрів і технік не залишає байдужим жодного поціновувача мистецтва й пересічного глядача.

Добрим словом Романа та Євгена привітав наставник і колега, народний художник України, почесний громадянин Чернігова Володимир Ємець.

— Наш університет є кузницею фахівців з образотворчого мистецтва, і я думаю, що ця людина в майбутньому буде підпорядкована братам Силкам, — сказав Володимир Володимирович. — Вони володіють композицією, натюрмортом, пейзажем, плакатом, але найважливіше — деталлю. І якщо й надалі розвиватимуть свою майстерність, то досягнуть дуже високого рівня. Щасливої мистецької дороги та натхнення!

Декан факультету початкового навчання Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, професор Олександр Бобир підкреслив, що виставку презентують не лише талановиті художники, а й доценти вишу. Це дуже відповідально та почесно. Вони не тільки навчають студентів, а ще є прикладом для них. Бо частенько молоді собі думає: «Легко тобі сказати: «Зроби отак!» А сам умієш?» На думку декана, виставка вражає різноманітністю — присутні різні жанри, але той ліризм, романтичність, що властиві стилю братів, відчужаються в кожній роботі.

З вітальним словом виступили й колеги Романа та Євгена Силків — старший викладач Василь Михайлюк і кандидат педагогічних наук, член НХСУ Віра Жлудько. Вони розповіли про близько як чужинців та надійних людей і хороших спеціалістів із класичною живописною базою. Колеги побажали художникам продовжувати свої творчі пошуки та обов'язково спробувати себе ще й в інших видах мистецтв, зокрема декоративно-ужитковому.

Альбіна Колесниченко, студентка Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, привітала викладачів від студентства. «Ми в захопленні від ваших робіт! Відомо, що картини не можуть існувати самі по собі — вони завжди є відображенням авторів та їхнього світосприйняття. Всі картини сонячні, наповнені світлом і позитивом, а викладачі завжди усміхнені та чуйні», — сказала дівчина і побажала Романові та Євгенові залишатися такими ж і надалі, творити якомога більше й навчати якомога довше.

До привітань приєдналися рідні, друзі та колеги, побажавши художникам наснаги, натхнення і творчих успіхів. На завершення заходу прозвучало прохання до братів Силків — відкрити секрет, як їм вдається все встигати, поєднуючи і наукову роботу, й викладацьку діяльність, і живопис, і сім'ю, і численні хоби. На що Роман та Євген відповіли, що треба вміти правильно організувати свій час і займатися тим, що цікаво. «Людина не має часу лише на те, до чого у неї не тягнеться душа. Ми раді, що віднайшли свою творчу дорогу та шлях по життю», — як завжди з усмішкою відповіли брати.

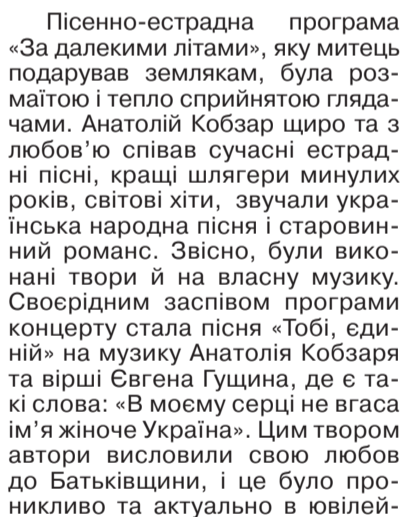
Катерина СКРИПКА
Фото Віктора КОШМАЛА

На крилах пісні

У Чернігівському обласному філармонічному центрі фестивалів та концертних програм, з нагоди ювілею творчості, з великим успіхом відбувся сольний концерт співака і композитора, заслуженого артиста України Анатолія КОБЗАРА.

У залі зібралось багато друзів, які підтримують митця на його життєвій та творчій дорозі й яких він тепло згадав та сердечно їм подякував. На зустріч із Анатолієм Кобзарем прийшли й викладачі факультету фізичного виховання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, який митець свого часу закінчував перед вступом до

І «КАЛИНИ НАСНЯТЬСЯ СИНИ»

Пісенно-естрадна програма «За далекими літами», яку митець подарував землякам, була розмаїтою і тепло сприйнятою глядачами. Анатолій Кобзар циро та з любов'ю співав сучасні естрадні пісні, кращі шлягери минулих років, світові хіти, звучали українська народна пісня і старовинний романс. Звісно, були виконані твори й на власну музику.

Свердливим заспівом програми концерту стала пісня «Тобі, єдиній» на музику Анатолія Кобзара та вірші Євгена Гуцуня, де є такі слова: «В моєму серці не вгаса ім'я жіноче України». Цим твором автори висловили свою любов до Батьківщини, і це було проникливо та актуально в ювілейну річницю нашої Незалежності. Тепло глядчці зустріли вже добре знану та популярну ліричну пісню тих же авторів «Ти — світ любові». Як посвята нашим матерям прозвучала ніжна і поетична пісня «Давніковий руминчик». У співтворстві Анатолія Кобзара та Євгена Гуцини створили не один десяток пісень.

Бурхливі оплески глядчків лунали й після зворушливого акапельного виконання Анатолієм Кобзарем своєї пісні на слова Анатолія Васильовича «Калини насняться сини». Твір присвячений пам'яті Героїв Небесної Сотні... Це воістину своєрідна молитва за Україну та її синів-звитяжців! Анатолій Кобзар продемонстрував силу й проникливість свого голосу, невідомий артистизм.

Київської консерваторії. Був і військовий диригент Валентин Мязь, під орудою котрого Анатолій проходив строкову службу у військовому духовому оркестрі. Подяку за творчість співакові висловили і члени товариства Городнянського земляцтва у Чернігові на чолі з О. Тимошукком. Приїхали на свято пісні і найближчі земляки з Городнянського району.

Анатолій Кобзар народився на мальовничому узурі Рубіж, де першою сценою для нього були чарівні ліси та луки нашого Поліського краю. Саме в Городні Анатолій вийшов на широкий загал глядчів, будучи солістом-вокалістом ВІА «Литвини» під керівництвом Олега Кононенка. Ці сцени тепло привітала виконавця та побажала йому нових творчих звитяг голова Городнянської районної державної адміністрації Світлана Яценко. Наші земляки сказави добре знану та популярну ліричну пісню тих же авторів «Ти — світ любові». Як посвята нашим матерям прозвучала ніжна і поетична пісня «Давніковий руминчик». У співтворстві Анатолія Кобзара та Євгена Гуцини створили не один десяток пісень.

Бурхливі оплески глядчків лунали й після зворушливого акапельного виконання Анатолієм Кобзарем своєї пісні на слова Анатолія Васильовича «Калини насняться сини». Твір присвячений пам'яті Героїв Небесної Сотні... Це воістину своєрідна молитва за Україну та її синів-звитяжців! Анатолій Кобзар продемонстрував силу й проникливість свого голосу, невідомий артистизм.

Микола БОРЩ, заступник голови ради товариства «Чернігівське земляцтво» у м. Києві

ДОЛЯ — ЯК ДАР

Вітаємо заслужених жінок!

Жінка — лідер! Жінка — особистість! Сьогодні це стає нормою життя.

Семенівський край прославляють жінки, котрі завдяки своїй праці, таланту примножують здобутки рідного краю. Насамперед це жінки, які винагороджені найвищим визнанням держави, — званням «Заслужений працівник України».

Тематичний захід «Славімо жінок — заслужених працівниць України» відбувся в центральній райбібліотеці за ініціативою районної організації Спілки жінок України.

Про життєвий і трудовий шлях, таланти й захоплення цих неординарних жінок розповідалися на святі.

Світлана Мотора звання заслуженого працівника промисловості України отримала у 2002-му. Вона — колишній директор Семенівської взуттєвої фабрики, має стаж роботи на підприємстві — понад 30 років, із них на посаді керівника — 21 рік. Світлана Василівна — впевнена в собі жінка, котра знає ціну життя, рішуча, прямолінійна, емоційна, тендітна, з безмежним внутрішнім теплом, невечернім творчим потенціалом.

Світлана Артеменко — заслужений учитель України. Звання її присвоїли 2007 року. Вчитель за покликанням, досвідчений педагог, справжній носій

української літературної мови. Понад 40 років на освітній ниві, щодня, як стверджував Макаренко, віддає серце дітям.

Олександра Дудко — заслужений працівник сільськогосподарства України з 1997 року. Директор державного підприємства «Семенівське лісове господарство». Єдина жінка-керівник у лісовій галузі. Ліс — це її стихія.

Олександра Василівна відома всім і кожному в районі й далеко за його межами. Сильна духом, стійка до негараздів, працююча, наполеглива та завзята, а значить, здатна й надалі працювати на благо рідного краю та країни.

Привітати наших героїнь прийшли заступник голови РДА Олександр Крацов, начальник відділу освіти Сергія Гузоватий, начальник організаційного відділу районної ради Олена Михайлова, голова районної ради старшокласник Діана Багнюк, депутат районної ради Людмила Салімон.

Голова районної організації Спілки жінок Раїса Бондаренко, виступаючи, зазначила: наших жінок об'єднує найголовніше — усвідомлення важливості своєї праці на благо людей, громади жителів району, своїх родин і в цілому для блага України.

Доля цих сильних жінок — цілеспрямованих, успішних, упертих, сміливих — це дар, а вони є прикладом для наслідування майбутнім поколінням.

Багато щирих і теплих слів пролунало під час зустрічі на адресу винуватиць урочистостей. Квіти, пісні, оплески присутніх — усе в цей день було для них.

Раїса БОНДАРЕНКО